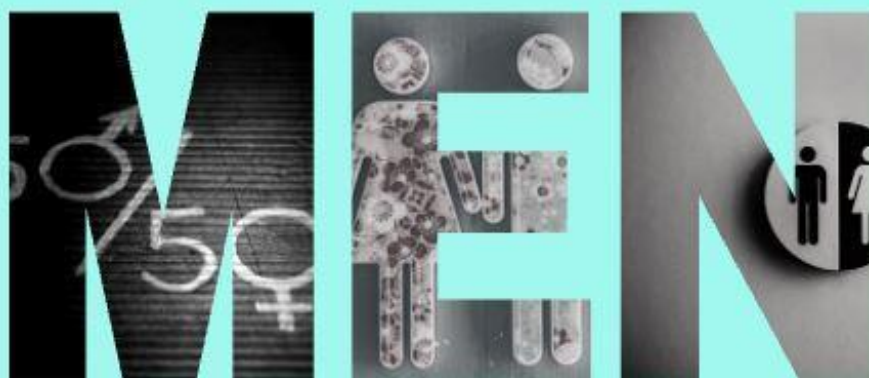

EMOCINIO INTELEKTO IR
LYČIŲ LYGYBĖS MOKYMO
METODŲ SUAUGUSIŲJŲ
ŠVIETĖJAMS
TOBULINIMAS
PASITELKIANT
SKAITMENINIUS
SPRENDIMUS

2020-1-UK01-KA204-079258

PRAKTIŅĒ PRIEMONĒ

KONSORCIUMAS

Aspire Education Group

**ASPIRE EDUCATION
GROUP LTD**
JUNGTINĖ KARALYSTĖ

**INSTITUTO PARA EL FOMENTO
DEL DESARROLLO Y LA FORMACIÓN**
ISPANIJA

Info-def
INSTITUTO PARA
EL FOMENTO DEL
DESARROLLO Y
LA FORMACION

Skudutiškio
akademija

**VŠĮ SKUDUTIŠKIO
AKADEMIJA**
LIETUVA

IASIS
GRAIKIJA

iasis

Vestifex

**oŭ
VESTIFEX**
ESTIJA

**ASOCIACIÓN LA BIEN PAGÁ
ESPACIO ESCÉNICO**
ISPANIJA

**labien
paga**
espacio escénico

**INNOQUALITY
SYSTEMS**

**INNOQUALITY SYSTEMS
LIMITED**
AIRIJA

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Projektas finansuojamas remiant Europos Komisijai. Šis leidinys atspindi tik autoriaus nuomonę ir Komisija negali būti laikoma atsakinga už bet kokį jame pateiktos informacijos panaudoimą.

TURINYS

04

EMOCINIS INTELEKTAS

05

EMOCINIO INTELEKTO KOMPETENCIJŲ UGDYMAS

09

EMOCINIO INTELEKTO KOMPETENCIJŲ TEIKIAMA NAUDA

15

LYČIŲ LYGYBĖS MOKYMAI

17

LYČIŲ PERSPEKTYVOS RESTRUKTŪRIZAVIMAS

30

VYRŲ VAIDMUO ŠVIETIME SIEKIANT LYČIŲ LYGYBĖS

33

MOKYMUOSE DAUGIAUSIAI DĖMESIO SKIRIAMA ASMENINIAM KONTEKSTUI IR TRANSFORMUOJANČIAM POŽIŪRIUI

34

LYČIŲ LYGYBĖS STRATEGIJOS, PRIEMONĖS IR METODAI SUAUGUSIŲJŲ MOKYMUOSE
PASITELKIANČIOS EMOCINES KOMPETENCIAS

40

PASIPRIEŠINIMO VYRIŠKUMUI ĮVEIKIMO METODIKOS SUAUGUSIŲJŲ
ŠVIETIME

44

EMOCINIS INTELEKTAS IR LYČIŲ LYGYBĖ SKAITMENINIAME PASAULYJE: RIZIKA IR GALIMYBĖS

45

E. LYGYBĖ IR PREVENCIJA PER EMOCINĮ INTELEKTĄ

EMOCINIS INTELEKTAS

1

EMOCINIO INTELEKTO KOMPETENCIJŲ UGDYMAS

1-OJI VEIKLA

1. Pavadinimas

Lyties vardo pratimas

2. Mokymosi tikslai

Tai naudingas pratimas, kurį galima naudoti kaip ledlaužį. Jis padeda suprasti, kaip kiekvienas asmuo save vadina ir kokią reikšmę jam tai turi. Tikslas - ugdyti emocinio intelekto kompetencijas nustatant ir priimant tinkamus besimokančiųjų lyčių vardus.

3. Praktiniai ištekliai

- Šis užsiėmimas padeda integruoti skirtingų kultūrų ir patirčių grupę, skatindamas žmones neapsiriboti vien vardu ir giliau pažinti vienam kito tapatybę.
- Šis pratimas gali atskleisti patirtis, kurios ateina su skirtingomis kultūrinėmis patirtimis. Suaugusiųjų švietėjui yra svarbu atsižvelgti į tai, kad kultūrinė tapatybė yra unikalus vidinių savybių ir savęs reprezentavimo derinys. Asmens vidinį "aš" sudaro daugybė fragmentų, įskaitant tautą, religiją, šeimą, lytį, seksualumą bei kultūrą. Savęs reprezentacija apima asmens išvaizdą arba asmenybę ir įsitikinimus.
- Kiekvienas dalyvis turi pradėti pasakydamas savo vardą ir tada ką nors pridės; arba anekdotą, paaiškinimą, jausmą apie, reikšmę (pedagogai turėtų pateikti pavyzdį pirmi).
- Po šios įžangos paklauskite besimokančiųjų:
- Ką manote apie kitų paaiškinimus apie jų vardus? Ar iš anekdoto sužinojote ką nors daugiau apie asmenį?
- Diskusijos: Svarbu diskutuoti apie vardų reikšmę kitiems.
- Ar reikšmė susijusi su lytimi, šeima, tauta, religija, kultūra?

- Koks yra vardo paaiškinimas?
- Kaip asmuo jaučiasi dėl savo vardo?
- Kaip šiuos atsakymus susieti su emocinio intelekto sąvoka?
- Veiklos trukmė apie 30 minučių.

4. Naudingi ištekliai

- <https://www.thoughtco.com/classroom-ice-breaker-31410>
- <https://www.signupgenius.com/groups/group-icebreaker-activities-adults.cfm>

5. Reikalinga mokymosi medžiaga

Šiai apšilimo užduočiai atlikti reikia nedaug priemonių, bet gali būti tikslinga turėti flipchartą arba lentą pirminiams atsakymams užrašyti, o po to surengti plenarinį posėdį, kurį taip pat gali prireikti užrašyti koku nors būdu.

6. Vertinimo priemonės

Po šios veiklos taip pat galima naudoti paprastas vertinimo priemones, kurios galėtų apimti plenarinį posėdį, balsavimą dėl veiklos aspektų arba daugiau formalių klausimų ir (arba) klausimynų.

2-OJI VEIKLA

1. Pavadinimas

Kaip vadinu save?

2. Mokymosi tikslai

Šios veiklos tikslas - padėti besimokantiesiems suprasti save taip, kaip jie patys save apibūdina. Suaugusiųjų švietėjas skatins besimokančiuosius apmąstyti, kaip jie naudojami savo tapatybe ir ką ši tapatybė jiems reiškia. Tikslas - ugdyti emocinio intelekto kompetencijas nustatant ir priimant tinkamus besimokančiųjų lyties pavadinimus.

3. Praktiniai ištekliai

Norėdamas atlikti šią veiklą, pedagogas turi užduoti besimokantiesiems šiuos klausimus ir pradėti diskusiją apie tapatybę ir jos reikšmę.

- 1) Kas aš esu?
- 2) Kaip norėčiau, kad žmonės mane apibūdintų?
- 3) Ką man reiškia mano tapatybė?
- 4) Ką man reiškia kitų žmonių tapatybė?

Užduodamas šiuos klausimus pedagogas leidžia mokiniams suprasti su nelygybe susijusias sąvokas. Diskutuodamas pedagogas gali padėti besimokantiesiems tyrinėti slegiančius tikrovės elementus ir pažadinti kritinį sąmoningumo lygį, skatindamas juos įžvelgti daugiau nei mūsų pirminės tapatybės etiketės.

Siūloma, kad atskiri besimokantieji užrašytų savo atsakymus užrašų forma, nes prie šios veiklos galima sugrįžti veiklos programos vykdymo laikotarpiu siekiant išsiaiškinti ar perspektyvos pasikeitė, ar buvo pakeistos.

Tikslinga sukurti "saugią" mokymosi atmosferą, kad besimokantieji jaustųsi galintys dalintis informacija, kuri kai kuriems grupės nariams gali pasirodyti sudėtinga ar sunki.

Plenarinio posėdžio metu turėtų būti bandoma pasiekti grupės narių išsakytų nuomonių sinergiją ir tai turėtų būti tinkamai užfiksuota.

Veiklos trukmė apie 25 minutes.

4. Naudingi ištekliai

Norėdami rasti naudingų interneto svetainių, turėtumėte vadovautis toliau nurodytose rekomenduojamose interneto svetainėse pateiktais patarimais ir rekomendacijomis, kuriose aptariama besimokantiems suaugusiems tinkama veikla:

- <https://sites.lsa.umich.edu/inclusive-teaching/social-identity-wheel/>
- https://fonddulac.extension.wisc.edu/files/2012/12/Icebreakers_and_Mixers_that_Promote_Inclusion-WebVersion.pdf

5. Reikalingos priemonės

Šiai apšilimo užduočiai atlikti reikia nedaug priemonių, tačiau gali būti tikslinga turėti flipchartą arba lentą pirminiams atsakymams užrašyti, o po to surengti plenarinį posėdį, kurį taip pat gali prireikti užrašyti koku nors būdu.

6. Vertinimo priemonės

Po šios veiklos taip pat galima naudoti paprastas vertinimo priemones, kurios galėtų apimti plenarinį posėdį, balsavimą dėl veiklos aspektų arba daugiau formalių klausimų ir (arba) klausimynų.

2

EMOCINIO INTELEKTO KOMPETENCIJŲ TEIKIAMA NAUDA

1- OJI VEIKLA

1. Pavadinimas

Bendradarbiavimas šeimoje

2. Mokymosi tikslai

Šios pamokos tikslai:

- Aptarti šeimos bendradarbiavimo naudą ir iššūkius;
- Išanalizuoti savo šeimos santykius;
- Aptarti konfidencialumo reikšmę;
- Įgalinti besimokančius keisti savo požiūrį į šeimos bendradarbiavimą.

Proceso aprašymas, įskaitant skirtingus etapus ar fases

1 etapas. Teorinės žinios:

Teorinėje įžangoje akcentuojama šeimos bendradarbiavimo ir konfidencialumo svarba. Pabrėžiama šeimos bendradarbiavimo svarba lyčių lygybės kontekste, taip pat nurodomi privalumai ir trūkumai. Šeimos gyvenimas apima daug sričių: dvasinę, emocinę, jausmų, materialinę ir socialinę. Visos jos yra skirtingos - vienoms reikia greitų sprendimų ir konkrečių veiksmų, kitoms - išklausymo, pasidalijimo ar paramos. Priklausomai nuo to, kokį bendravimo modelį pasirenka šeima, toks ir yra jos gyvenimas. Yra elgesio būdų, kurie natūraliai veda į laimę, bet yra ir tokių kurie tiesiog veda į nesėkmę. Užsiėmimo metu bus apžvelgiami pagrindiniai šeimos bendravimo tipai: konkurencija, vengimas, kompromisas, prisitaikymas ir bendradarbiavimas, pabrėžiant pastarojo bendravimo privalumus. Taip pat bus mokomąsi, kaip rasti bendrus sprendimus ir kalbama apie konfidencialumo svarbą.

Šeimyninis gyvenimas ypatingas tuo, kad visada apima poros santykius, pavyzdžiui, vyro ir žmonos, vaikų ir tėvų, brolių ir seserų, senelių ir anūkų. Mums gali atrodyti, kad mūsų artimasis elgiasi blogai arba nepateisina mūsų lūkesčių, tačiau santykiai turi dvi puses, jie kuriami bendrai ir už juos atsakingi yra abu asmenys.

Šeimos bendradarbiavimo nauda:

- Šeimos nariai yra lygūs, vertinamas kiekvieno unikalumas;
- Santykiai yra artimi ir šilti, šeimos nariai yra dėmesingi, padeda ir prireikus gali susitelkti;
- Asmeninė nuomonė išreiškiama ramiai ir ją atsižvelgiama;
- Visi aktyviai ieško abiem pusėms naudingų iškilusių problemų sprendimų, siūlo ir aptaria galimus variantus;
- Gali atvirai kalbėti tiek apie savo, tiek apie sutuoktinio klaidas be kaltinimų;
- Ugdoma bendradarbiavimo ir atsakomybės dvasia;
- Daro įtaką lyčių lygybės gerinimui.

Bendradarbiavimas suartina žmones, skatina meilę ir suteikia gerą požiūrį į santykius, kurie labai svarbūs šeimoms. Jis taip pat padeda žmonėms artimai bendrauti, nebūti konkurentais ar priešais. Bendravimą vargu ar galima apibūdinti kaip neigiamomis emocijomis ir veiksmais pagrįstus santykius - veikiau tai lėtas santykių griuvimas.

2 žingsnis. Pamokos aptarimas:

Mokiniai naudodamiesi užduoties metu įgytomis žiniomis, sudaro "patarimų" sąrašą kiekvienam šeimos nariui.

Veiklos tikslai:

1. Apmąstyti ir įtvirtinti įgytas žinias ir įgūdžius;
2. Nustatyti kliūtis, trukdančias geriau bendradarbiauti šeimoje, jas įvardyti ir išreikšti šeimoje.
3. Grįžę namo mokiniai turėtų aptarti šį sąrašą su savo šeima.

4. Naudingi ištekliai

- Almonaitienė J. Bendravimo psichologija Kaunas, 2001.
- *Konfliktai ir bendradarbiavimas. Vadovas po konfliktų labirintą*. Seminarų medžiaga. – V., 1996.

5. Reikalingos priemonės

- A4 formato popierius;
- Pieštukai;
- Lenta;
- Žymekliai;

- Kompiuteris;
- Projektorius.

6. Vertinimo priemonės

1 pratimas: "Šeimos bendradarbiavimas"

Šis pratimas parodo, kaip šeimos nariai gali bendradarbiauti tarpusavyje ir padeda jiems suprasti bendradarbiavimo naudą bei sunkumus su kuriais jie susiduria.

Instrukcijos. Paaiškinkite, kad grupės užduotis - sukurti įsivaizduojamos šeimos portretą.

Pasiūlykite grupėms pabandyti suprasti kiekvieno šeimos nario situaciją.

Laikas: 20-30 minučių.

Diskusija po susitikimo. Su visais aptarkite po 1-2 kiekvienos šeimos aspektus. Aptarkite, ką šeimos narių portretai rodo apie bendradarbiavimą šeimoje. Koks bendradarbiavimas įmanomas šiose įsivaizduojamose šeimose? Paminėkite idealius šeimos gyvenimo įvaizdžius, kuriuos formuoja, pavyzdžiui, televizija ir reklamos. Prateškite užsiėmimą ir paprašykite vaikų išsamiau pažvelgti į įsivaizduojamą šeimą, kurią jie sukūrė žaisdami vaidmenimis. Šio vaidmenų žaidimo tikslas - iš naujo susitarti dėl namų darbų užduočių taip, kad pagerėtų šeimos narių bendradarbiavimas ir būtų užtikrinta, jog bus atsižvelgta į visų poreikius.

Pastaba: Paskatinkite mokinius sukurti tikrą šeimą be stereotipų.

2 pratimas: "Bendradarbiavimas šeimoje"

Ant popieriaus lapo mokinys turi užrašyti savo šeimos narių vardus ir pavardes (amžiaus galima nenurodyti) ir apibūdinti kiekvieno iš jų vaidmenis. Pasiūlykite užrašytą informaciją aptarti su grupe. Paprašykite mokinių aptarti lentelę su savo šeimos nariais (namuose) ir susitarti, ką galima ir ko negalima aptarinėti klasėje (kad būtų išlaikytas konfidencialumas). Kito susitikimo metu mokiniai turėtų pasidalinti asmenine patirtimi, kaip jų šeima reagavo į pratimą ir kaip tai paveikė bendradarbiavimą šeimoje.

Galite paprašyti besimokančiųjų atsakyti į šiuos klausimus:

- Kiek jums svarbus bendradarbiavimas?
- Ką sužinojote apie save ir savo šeimos narius?
- Kas jums nepatiko?
- Ką būtumėte pakeitę?
- Kas jums labiausiai patiko?

2- OJI VEIKLA

1. Pavadinimas

Emocijų išraiška

2. Mokymosi tikslai

- Aptarti neverbalinio ir verbalinio bendravimo metodų ypatumus;
- Pagilinti žinias apie save;
- Išmokti aktyvaus klausymosi metodų;
- Ugdyti gebėjimą priimti žmones tokius, kokie jie yra bei toleruoti jų skirtumus ir įvairovę.

3. Praktiniai ištekliai

Trukmė: 1:30 val.

Proceso aprašymas, įskaitant skirtingus etapus ar fazes

1 etapas. Teorinės žinios:

Nuo pat gimimo, kai pirmą kartą išvydome dienos šviesą, iki pat mirties esame tarp žmonių, o bendravimas su jais yra vienas svarbiausių žmogaus poreikių. Mūsų gebėjimas bendrauti ir bendradarbiauti su kitais žmonėmis priklauso nuo mūsų pasirengimo ir gebėjimų ir lemia mūsų sėkmę arba nesėkmę įvairiose gyvenimo srityse. Galime drąsiai teigti, kad gebėjimas efektyviai ir sėkmingai bendrauti su žmonėmis yra viena svarbiausių žmogaus vertybių. Be bendravimo nebūtų įmanomas joks asmeninis tobulėjimas, evoliucija ir kūrybinė veikla. Taigi jei žmogus nemoka bendrauti, vargu ar sugebės gerai save įvertinti ir atskleisti visus savo talentus ir gebėjimus. Šioje pamokoje kalbėsime apie neverbalinio ir verbalinio bendravimo rūšis, aktyvaus klausymosi technikas ir aktyvaus klausymosi svarbą bendraujant ir bendradarbiaujant. Svarbu ne tik mokėti bendrauti, bet ir mokėti klausytis.

Aktyvus klausymasis apima dėmesio sutelkimą į pašnekovą, bandymą suprasti, paaiškinimą, perfrazavimą, parodymą pašnekovui kad klausotės ir tinkamą reagavimą į tai, ką pašnekovas sako. Norint būti aktyviu ir veiksmingu klausytoju svarbu:

- Sutelkite dėmesį į pašnekovą.
- Parodykite, kad klausotės.
- Įsitikinkite, kad teisingai supratome kalbėtoją.
- Nebijokite pasakyti, jei ko nors nesuprantate ar negirdite.
- Užduokite klausimus, kad geriau suprastumėte ir paaiškintumėte.
- Perfrazuokite kalbėtojo mintis.
- Atspindėkite kalbėtojo jausmus.
- Nepertraukinėkite, nekeiskite pokalbio temos ir leiskite kalbėtojui baigti.
- Reguliuokite ir ribokite savo kalbą.
- Būkite atviri naujai informacijai.
- Nepatarkite, jei niekas neklausia patarimo.

Bendraudant taip pat labai svarbu valdyti emocijas. Emocijas galima apibūdinti kaip automatiškai vykstančias biologines žmogaus organizmo reakcijas į tam tikrą išorinį ir vidinį dirgiklį, vadinamą jų sužadavimo stimuliu. Žmonės turi du mąstymo būdus: racionalųjį ir emocinį.

Emocijų valdymo lygiai:

1. Atpažinkite ir įvertinkite savo emocijas ir sunkius jausmus.
2. Jei nuspręsite, kad teigiamų emocijų bus daugiau nei neigiamų, nuspręskite, kaip tai suvaldysite.
3. Pažadėkite sau, kad tikrai imsitės veiksmų.
4. Imkitės įsipareigotų veiksmų.
5. Įvertinkite ar šie veiksmai, kurių ėmėtės turėjo poveikį.

Emocijų atpažinimo metodai padeda žmogui lengviau prisitaikyti prie socialinės aplinkos ir susikurti profesinę sėkmę.

Technikos, padedančios atpažinti ir valdyti emocijas:

- Meditacija;
- Minčių valdymo metodas;
- Veidrodžio metodas;
- Kvėpavimas;
- Savęs nuraminimo metodas;
- Savianalizė.

2 žingsnis. Pamokos aptarimas:

Remdamiesi užduoties metu įgytomis žiniomis besimokantys turi sudaryti teigiamų ir neigiamų emocijų sąrašą.

Veiklos tikslai:

1. Apmąstyti ir įtvirtinti įgytas žinias ir įgūdžius;
2. Diskusijos metu nustatyti teigiamas ir neigiamas emocijas;
3. Pasidalinti emocijų valdymo būdais.

4. Naudingi ištekliai

- David D.Burns, M.D. Good mood guide, new emotion therapy. (2013). Psichologija TAU.
- Cirtautienė, L. Konfliktų valdymas – organizacijų vadovams [žiūrėta 2021 08 15]. Prieiga per internetą: < <https://pkg.lt/straipsniai/konfliktu-valdymas>>.
- Račelytė, D. (2013). Konfliktų psichologijos praktikumas. Vilnius: Edukologija

5. Reikalingos priemonės

- A4 formato popieriaus lapai;

- Pieštukai;
- Lenta;
- Žymekliai;
- Kompiuteris;
- Internetas;
- Projektorius.

6. Vertinimo priemonės

Pratimai:

Paprašykite mokinių susėsti ratu. Kiekvienas ant popieriaus lapo tegu užrašo po emociją. Surinkite visus popieriaus lapelius ir sumaišykite juos. Ratelyje eilės tvarka tegul kiekvienas išsitraukia po popieriaus lapelį ir pamėgina be žodžių parodyti emociją, kurios pavadinimas užrašytas. Paprašykite mokinių pagalvoti apie gestus, veido išraišką, kūno padėtį, laikyseną ir mimiką. Tada visi be komentarų turi užrašyti kokia jų manymu yra emocija. Atlikę šią užduotį, visi pasikalbėkite apie tai, koks jausmas jų manymu buvo rodomas.

Klausimai:

Kas tiksliai interpretavo jausmus?

Kas aiškiai perteikė jausmus?

Pirmuoju atveju mokiniai gebės suprasti neverbalinę kalbą, antruoju atveju jie gebės bendrauti su kitais be žodžių.

Aptarkite:

Kodėl ne visada galime atspėti reiškiamus jausmus?

Kas lemia išraiškos skirtumus?

Klausimai:

1. Kokius jausmus ir emocijas jums sukelia ši situacija?
2. Kas šioje situacijoje jums svarbiausia?
3. Ko šioje situacijoje labiausiai bijote?
4. Kokias emocijas šioje situacijoje sunkiausiai kontroliuoti?
5. Kada jums labiausiai tenka stengtis kontroliuoti savo emocijas?

LYČIŲ LYGYBĖS MOKYMAI

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Projektas finansuojamas remiant Europos Komisijai. Šis leidinys atspindi tik autoriaus nuomonę ir Komisija negali būti laikoma atsakinga už bet kokią jame pateiktą informaciją panaudojamą.

3

LYČIŲ RESTRUKTŪRIZAVIMO PERSPEKTYVA

1- OJI VEIKLA

1. Pavadinimas

Dienoraščio vedimas - savirefleksijos įgūdžių ir socialinio bei emocinio mokymosi (SEL) kompetencijų ugdymas

2. Mokymosi tikslai

Šios pamokos tikslas - paskatinti besimokančiuosius **kritiškai apmąstyti** lyčių aspektą, kuris yra pagrindinis transformacinio požiūrio aspektas. Tai darydami besimokantieji įsitrauks į socialinį ir emocinį ugdomąjį mokymąsi: bus ugdomos jų savimonės, savitvarkos ir socialinio sąmoningumo kompetencijos.

Savęs pažinimas, savęs valdymas ir socialinis sąmoningumas yra trys iš penkių pagrindinių CASEL nurodytų kompetencijų, kurios gali būti taikomos klasėje siekiant įtraukti socialinį ir emocinį mokymąsi.

Šioje pamokoje bus pateikta įžvalgų, kaip suaugusiųjų švietėjai gali taikyti emocinio ugdymo metodus kartu su transformaciniu požiūriu per lyčių lygybės pamokas su besimokančiais, kurie priešinasi lyčių lygybei. Pristatytą priemonę galima naudoti ir kasdieniame gyvenime (už klasės ribų), o tai reiškia kad jos poveikis gali išlikti ir kasdieniame gyvenime. Po pamokos besimokantieji gebės:

C2. Dekonstruoti lyčių prietarus ir stereotipus

C.4. Dekonstruoti išankstines nuostatas apie vyrų emocijų raišką

Šią priemonę galima naudoti ir kitomis lyčių lygybės temomis: Lyčių lygybė kaip reikalingas socialinis reiškinys (analizė teisės, ekonomikos, politikos, užimtumo ir švietimo srityse). Kasdienis vyrų šovinizmas (mikromachizmai) ir Naujasis vyriškumas: vyriškumo dekonstrukcija iš feministinės perspektyvos.

Tokiu būdu bus aktyvinamos likusios dvi pagrindinės CASEL nurodytos kompetencijos - atsakingo sprendimų priėmimo ir santykių įgūdžių bei įgys gebėjimą:

S1. Analizuoti lyčių lygybę kaip reikalingą socialinį reiškinį teisės, ekonomikos, politikos, užimtumo ir švietimo srityse.

S3. Analizuoti kasdienio vyrų šovinizmo tipus (mikromachizmus).

C5. Įvertinti naujas vyriškumo formas.

Pavyzdžiui, šioje pamokoje pateiksime rekomendacijas, kaip prieš taikant šią priemonę pristatyti temą apie **lyčių prietarus ir stereotipus bei išankstines nuostatas dėl vyrų emocijų raiškos**. Turinį ir vėlesnę veiklą galima koreguoti, atsižvelgiant į pristatomą temą.

3. Praktiniai ištekliai

Trukmė: Įvadas į temą: maždaug 75 minutės. Priemonės pristatymas ir pritaikymas: maždaug 75 minutės.

Siekdami įtraukti besimokančiuosius į temą taikant transformuojamojo mokymosi ir socialinio bei emocinio ugdymo metodus, suaugusiųjų švietėjai gali įgyvendinti priemonę (veiklą), kuri ugdys pagrindines socialinio ir emocinio ugdymo kompetencijas ir suaktyvins savireflektyvų mąstymą (pagrindinį įgūdį, ugdomą taikant transformuojamąjį metodą): **Ši veikla - tai dienoraščio vedimas**.

Toliau aprašyti žingsniai, kurių reikia imtis taikant šią veiklą klasėje, ir pateikti neprivalomi pasiūlymai, kaip pristatyti temą.

Pamokos pabaigoje mokiniai dirbs lyčių lygybės tema, ypač lyčių prietarų ir stereotipų bei išankstinių nuostatų dėl vyrų emocijų raiškos dekonstravimo, pasitelkdami socialinio ir emocinio ugdymo metodus ir transformuojantį požiūrį.

Temos pristatymas:

1. Suaugusiųjų švietėjai gali įvesti temą suaktyvinančiu įvykiu, **kuris atskleistų besimokančiųjų dabartinių žinių ribotumą, tyrinėdamas jų dabartinius įsitikinimus apie vyrus ir moteris, berniukus ir mergaites**. Tai galėtų būti smegenų šturmo veikla, kai besimokantieji suskirstomi į komandas, jiems duodamas laiko limitas ir prašoma sugalvoti žodžius, kuriais būtų apibūdinamos moterys, vyrai, mergaitės ir berniukai. Suaugusiųjų švietėjai kiekvienai komandai gali pateikti dalomąją medžiagą, padalytą į 4 kvadratėlius. Kiekvieno kvadrato viršuje turėtų būti šie pavadinimai: 1/ Moterys yra... 2/ Vyrai yra... 3/ Mergaitės yra... ir 4/ Berniukai yra... Tikslas - per duotą laiką kiekviename kvadratėlyje parašyti kuo daugiau žodžių. Dėl to veikla tampa įdomesnė ir gali atsiskleisti tikrosios mokinių mintys, nes jie bus susikoncentravę į bandymą įveikti kitas komandas ir rašys pirmas į galvą atėjusias mintis (užuot skyrę laiko apsvarstyti ir išanalizuoti, ar reikėtų užrašyti šį žodį, ar ne). Užbaigdami veiklą, suaugusiųjų švietėjai gali paprašyti pateikti grįžtamąjį ryšį.
2. Toliau suaugusiųjų švietėjai gali pristatyti besimokantiesiems **dezorientuojančią dramą**. Šio transformuojančio metodo tikslas - supainioti ir (arba) **suintriguoti besimokančiuosius ir motyvuoti juos mokytis toliau**. Šiame kontekste naudingas dezorientuojančios dramos pavyzdys - pateikti besimokantiesiems istorijas ir

vaizdinius, kurie neatitinka jų įsitikinimų. Naudojant vaizdinę medžiagą galima pristatyti dvi istorijas. Viena susijusi su išankstinėmis nuostatomis dėl lyčių ir stereotipais apskritai, o kita - su išankstinėmis nuostatomis dėl vyrų emocijų išraiškos. Besimokantiesiems galima parodyti keletą paveikslėlių, o suaugusiųjų švietėjas gali išsiaiškinti, kas vyksta paveikslėliuose. Pavyzdžiui, vyras atliekantis tėvo, kuris būna namuose vaidmenį, o moteris išeinanti į darbą. Pateikiamos įvairios nuotraukos, kuriose vaizduojama jų tipiška kasdienė veikla atliekant savo vaidmenis (rodoma, kad jiems tai patinka). Antrajame pasakojime gali būti parodytas verkiančio vyro paveikslėlis, bei kitas kuriame jis kalbasi su kitu vyru ir yra jo guodžiamas, o dėl to vaizduojami teigiami rezultatai (palengvėjimas dėl galimybės atvirai pasikalbėti ir gauti paguodą bei galimus sprendimus).

3. Tai veda į kitą transformuojančio mokymosi etapą: **kritinį diskursą, galimybę aptarti alternatyvias idėjas ir požiūrius**. Suaugusiųjų švietėjas gali vesti besimokančiuosius į diskusiją apie lyčių prietarus ir stereotipus bei išankstines nuostatas dėl vyrų emocijų raiškos. Diskusiją suaugusiųjų švietėjas gali pradėti klausdamas, kaip jie jautėsi dėl antroje dalyje pateiktų istorijų? Kodėl? Ar istorijos skiriasi nuo žodžių, kurie buvo pateikti per pirmąjį užsiėmimą? Po to suaugusiųjų švietėjas gali trumpai pristatyti neigiamą lyčių prietarų ir stereotipų poveikį, įskaitant duomenis apie vyrų savižudybių skaičių ir vyrų, kurie prirėkusi kreipiasi psichoterapijos ar medicininės pagalbos, skaičių (nuorodų į šaltinius, iš kurių galima gauti šios informacijos, rasite toliau esančiame papildomų naudingų nuorodų skyriuje). Mokinių reikėtų paprašyti apsvarstyti, kodėl vyrai dažniau nusižudo nei moterys ir rečiau nei moterys kreipiasi fizinės ir psichologinės pagalbos, kai jos reikia.
4. Tuomet mokiniai gali būti skatinami **analizuoti, kiek jų manymu paplitę lyčių prietarai ir stereotipai, kokį poveikį lyčių prietarai ir stereotipai daro mergaičių, berniukų, moterų ir vyrų kasdieniam gyvenimui; Iš kur atsiranda lyčių prietarai ir stereotipai; Ar mums turėtų rūpėti lyčių prietarai ir stereotipai ir kodėl; Ar galime ką nors padaryti, kad su jais kovotume; Taip pat savo asmeninę patirtį, susijusią su lyčių prietaisais ir stereotipais**. Baigdami diskusiją, suaugusiųjų švietėjai gali gauti visos klasės atsiliepimus ir parodyti atitinkamą trumpą vaizdo įrašą, kad įtvirtintų diskusiją.

Priemonės pristatymas ir įgyvendinimas: Dienoraščio vedimas

5. Suaugusiųjų švietėjai turėtų paprašyti besimokančiųjų mažose grupelėse aptarti, ar jie kada nors vedė dienoraštį ir paprašyti apsvarstyti **dienoraščio vedimo naudą**.
6. Galima gauti grįžtamąjį ryšį ir jį įsidėti į lentą. Tai galėtų apimti tokias idėjas: dienoraščio vedimas skatina savirefleksiją, taigi 1/Didina savimone: padeda atpažinti savo emocijas ir jų poveikį mūsų elgesiui, leidžia nustatyti savo

stipriąsias ir silpnąsias puses, kad įgytume pasitikėjimo savo jėgomis; 2/ Skatina savęs valdymą: padeda prisiimti atsakomybę už savo mintis, emocijas ir veiksmus įvairiose situacijose, padeda išsikelti tikslus ir jų siekti; 3/Skatina socialinį sąmoningumą: leidžia būti empatiškiems ir įsijausti į kito žmogaus padėtį, skatina etišką elgesį.

Suaugusiųjų švietėjai turėtų užfiksuoti pagrindinius besimokančiųjų išsakytus dalykus ir pateikti besimokantiesiems dalijamąją medžiagą, kurioje būtų išsamiai išdėstyti minėti dalykai. Besimokančiųjų galima paprašyti remtis dalomąja medžiaga ir palyginti juos su savo sugalvotomis idėjomis.

7. Išnagrinėję šiuos punktus, suaugusiųjų švietėjai turėtų paklausti: **Kodėl svarbu ugdyti šiuos įgūdžius?**
8. Toliau suaugusiųjų švietėjai turėtų pateikti dalijamąją medžiagą su **klausimais, kurie palengvintų savireflektyvų mąstymą**. Juos taip pat galima parodyti ekrane.

Klausimai:

1. *Išvardykite keletą lyčių stereotipų ir prietarų pavyzdžių, įskaitant prietarus dėl vyrų emocijų raiškos.*
2. *Ar šie prietarai ir stereotipai yra kažkas, ką anksčiau laikėte tiesa, bet dabar abejojate? O gal vis dar tikite, kad jie yra teisingi? Kodėl?*
3. *Kaip manote iš kur apskritai atsirado šie prietarai ir stereotipai?*
4. *Iš kur konkrečiai kilo jūsų pačių prietarai ir stereotipai? Kaip manote, ar jie apribojo jūsų pasaulėžiūrą? Kokiais būdais?*
5. *Ar dabar jūsų nuomonė pasikeitė? Jei taip, kokių veiksmų imsitės? Kokių veiksmų apskritai reikėtų imtis, kad būtų galima kovoti su lyčių prietarais ir stereotipais?/ Jei jūsų nuomonė nepasikeitė, kodėl?*
6. *Ar galite prisiminti savo gyvenimo atvejį, kai galėjote elgtis pagal išankstinį nusistatymą ar stereotipą? Kaip manote, kokį poveikį tai turėjo? Ką dabar darytumėte kitaip?*
7. *Ar galite prisiminti savo gyvenimo atvejį, kai jus arba jūsų pažįstamą asmenį galbūt neigiamai paveikė išankstinės nuostatos ir stereotipai apie lytį?* Suaugusiųjų švietėjas turėtų paaiškinti, kad šie klausimai skirti padėti besimokantiesiems savarankiškai apmąstyti savo mintis, ugdyti jų savimone, savitvarką ir socialinį sąmoningumą.
8. Toliau suaugusiųjų švietėjas kiekvienam besimokančiajam turėtų išdalyti po dienoraštį, bei paaiškinti kad besimokantieji turėtų užsirašyti **savo mintis ir (arba) atsakymus į šiuos pateiktus klausimus**. Suaugusiųjų švietėjai turėtų pabrėžti, kad tai yra asmeninis ir privatus užsiėmimas. Besimokantiesiems turėtų būti skirta pakankamai laiko, kad jie galėtų atsipalaidavę ir patogiai įsitraukti į šią veiklą. Veiklos pabaigoje jie su niekuo nesidalintų savo mintimis, nebent patys to norėtų. Tie, kurie norėtų galėtų pasidalinti savo mintimis.

9. Pamoką reikėtų užbaigti mokinių atsiliepimais, jei kas nors norėtų pasidalinti savo mintimis. Jei nėra norinčių pasidalyti savo mintimis, suaugusiųjų švietėjas galėtų pasidalyti su besimokančiais savo mintimis šia tema. Pamokos pabaigoje suaugusiųjų švietėjas turėtų apibendrinti, **kodėl kritinis apmąstymas, savęs pažinimas, savęs valdymas ir socialinis sąmoningumas yra gyvybiškai svarbios kiekvieno žmogaus kompetencijos.**
10. Galiausiai, kad padėtų besimokantiesiems užbaigti transformacijos procesą, **užduokite namų darbų, kurie paskatintų besimokančius pradėti galvoti apie tai, kaip praktiškai įgyvendinti per pamoką pristatytas naujas idėjas.** Pavyzdžiui, pradžioje aprašytos veiklos atveju būtų galima skirti tokią namų darbų užduotį: Besimokančiuosius galima paskatinti kritiškai apmąstyti, kaip jie remdamiesi naujomis žiniomis, galėtų keisti savo gyvenimą ir užrašyti pastabas savo dienoraštyje. Suaugusiųjų švietėjai galėtų pateikti pavyzdį: Jei jie turi mažą sūnų, jie galėtų užsirašyti, kad kitą kartą, kai jis kris ir verks, užuot sakę "neverk", jie jį paguos ir apkabins.

Papildomos idėjos, kaip palaikyti priemonės naudojimą už klasės ribų.

11. Be to, suaugusiųjų švietėjai galėtų **nustatyti kasdienę užduotį.** Tai galėtų būti kasdieniai stebėjimai, susiję su lytimi jų kasdieniame gyvenime, bendraujant su kitais žmonėmis arba stebint lytį žiniasklaidoje, televizijoje, laikraščiuose, skaitomose knygose ar žiūrimuose filmuose. Ką jie pastebi? Ar jų stebėjimai padeda suprasti naują požiūrį, apie kurį kalbama pamokoje? Ar jie prieštarauja jų ankstesniam požiūriui? Iš kur kilo jų ankstesnis požiūris? Kaip jis pasikeitė?

Išvados

Skatindami besimokančiuosius savirefleksijai, padėsime jiems suprasti, iš kur kyla jų prielaidos ir kaip jos riboja ar daro įtaką jų supratimui ir suaktyvinsime jų emocinio intelekto kompetencijas, palengvinsime savęs pažinimą, savitvarką, socialinį sąmoningumą, atsakingą sprendimų priėmimą.

4. Naudingi ištekliai

- **Emocinis ugdymas:** <https://casel.org/fundamentals-of-sel/> and Social Emotional Learning (SEL) & Why It Matters for Educators - National University (nu.edu)
- **Transformuojantis požiūris:** From Learning Theory to Teaching Strategies | Tomorrow's Professor Postings (stanford.edu)
- **Vaizdinė medžiaga,** kuri bus rodoma dezorientuojančiai dramai: <http://pixabay.com> arba "Google" vaizdų paieškos.
- **Lyčių išankstinės nuostatos ir stereotipai:** annual_report_ge_2021_en.pdf (europa.eu)
- Lyčių stereotipai | Europos lyčių lygybės institutas (europa.eu)
- Vyrai ir emocijos: (sbtreatment.com)

- Vyrų ir psichikos sveikata | Psichikos sveikatos fondas
- [opinion_combatting_gender_stereotypes_2021_en.pdf](#) (europa.eu)

5. Reikalingos priemonės

Lenta, žymekliai, kompiuteris, projektorius.

1. Dalomoji medžiaga:

Moterys yra.....	Vyrų yra...
Merginos yra...	Vaikinai yra...

2. Dalomoji medžiaga, kurioje pateikiama ši informacija:

Dienoraščio vedimo privalumai

- Skatina savirefleksiją, taigi:

- 1/ didina savimonę: padeda atpažinti savo emocijas ir jų poveikį mūsų elgesiui, leidžia nustatyti stipriąsias ir silpnąsias puses, kad galėtume pasitikėti savo jėgomis; 2/ skatina savęs valdymą: padeda prisiimti atsakomybę už savo mintis, emocijas ir veiksmus įvairiose situacijose, padeda išsikelti tikslus ir jų siekti; 3/ skatina socialinį sąmoningumą: leidžia mums būti empatiškiems ir įsijausti į kito žmogaus padėtį, skatina etišką elgesį. Suaugusiųjų švietėjai turėtų pateikti šiuos pagrindinius punktus ir parengti besimokantiejiems dalomąją medžiagą.

3. Dalomoji medžiagoje pateikiama ši informacija:

1. Išvardykite keletą lyčių stereotipų ir prietarų pavyzdžių, įskaitant prietarus apie vyrų emocijų reiškimą.
2. Ar šie prietarai ir stereotipai yra kažkas, ką anksčiau laikėte tiesa, bet dabar abejojate? O gal vis dar manote, kad jie yra teisingi? Kodėl?

3. Kaip manote, iš kur apskritai atsirado šie prietarai ir stereotipai?
4. Iš kur konkrečiai kilo jūsų pačių prietarai ir stereotipai? Kaip manote ar jie apribojo jūsų pasaulėžiūrą? Kokiais būdais?
5. Ar dabar jūsų nuomonė pasikeitė? Jei taip kokių veiksmy imsitės? Kokių veiksmy apskritai reiktų imtis, kad būtų galima kovoti su lyčių prietarais ir stereotipais? / Jei jūsų nuomonė nepasikeitė, kodėl?
6. Ar galite prisiminti savo gyvenimo atvejį, kai galėjote elgtis pagal išankstinį nusistatymą ar stereotipą? Kaip manote kokį poveikį tai turėjo? Ką dabar darytumėte kitaip?
7. Ar galite prisiminti savo gyvenimo atvejį, kai jus arba jūsų pažįstamą asmenį galbūt neigiamai paveikė išankstinės nuostatos ir stereotipai apie lytį?

Jeigu įmanoma ši informacija turėtų būti rodoma ekrane.

6. Vertinimo priemonės

Norėdami įvertinti pragmatinių priemonių veiksmingumą, suaugusiųjų švietėjai turėtų stebėti besimokančiuosius, kaip jie dirba su užduotimis ir atkreipti dėmesį į jų reakciją bei dalyvavimą pamokoje. Gali būti užduodami tokie klausimai:

1. Ar besimokantieji visapusiškai dalyvauja veikloje? Jei taip, kaip manote, kodėl taip yra?
2. Kodėl besimokantieji, kurie dalyvauja mažiau gali taip elgtis? Ar jie priešinasi pokyčiams? Ar jiems tema atrodo nepatogi?
3. Kaip teigiamai besimokantieji reaguoja į veiklą?
4. Kaip manote kiek veiksminga dienoraščio vedimo veikla ugdant besimokančiųjų savikontrolės ir emocinio intelekto įgūdžius?
5. Kaip jūsų nuomone būtų galima patobulinti pamoką ir veiklą? Ką darytumėte kitaip, jei pamoką vestumėte dar kartą?

Suaugusiųjų švietėjai taip pat galėtų besimokančiųjų paprašyti grįžtamojo ryšio pamokos pabaigoje. Ir užduoti šiuos klausimus:

1. Kaip manote, kiek veiksmingas dienoraščio vedimas ugdant savikontrolės įgūdžius ir emocinio intelekto kompetencijas?
2. Ar savirefleksija apie tai, ko išmokote per pamoką, jums buvo naudinga? Kuo?
3. Ar pasibaigus kursui toliau vesite dienoraštį? Kodėl taip arba kodėl ne?

2- OJI VEIKLA

1. Pavadinimas

Naujų perspektyvų tikrinimas per apmąstymus, kritinį diskursą ir diskusijas.

2. Mokymosi tikslai

Šios veiklos tikslas - leisti besimokantiejiems patikrinti savo naujas perspektyvas, įgytas išstudijavus visas lyčių lygybės kurso temas, **apmąstant, kritiškai aptariant ir diskutuojant**. Taip pat palengvinant transformuojantį mokymąsi, kad nuo minčių būtų pereita prie veiksmų taikant naujas žinias. Be to įsitraukdami į refleksiją ir kritinę diskusiją besimokantieji taip pat įsitrauks į socialinį ir emocinį ugdomąjį mokymąsi: bus ugdomi jų savimonės, savitvarkos, socialinio sąmoningumo, atsakingo sprendimų priėmimo ir santykių įgūdžiai.

Ši veikla gali būti taikoma pačioje lyčių lygybės mokymo kurso pabaigoje, siekiant įtvirtinti mokymąsi. Tokiu atveju bus pasiekti šie mokymosi rezultatai:

S1. Analizuoti lyčių lygybę kaip reikalingą socialinį reiškinį teisės, ekonomikos, politikos, užimtumo ir švietimo srityse.

S2. Analizuoti lyčių prietarus ir stereotipus;

S3. Išanalizuoti kasdienio vyrų šovinizmo tipus (mikromachizmus);

S4. Išanalizuoti prietarus apie vyrų emocijų raišką;

S5. Aptarkite naujas vyrų vyriškumo formas;

C1. Lyčių lygybės, kaip būtino socialinio reiškinio, teisės, ekonomikos, politikos, užimtumo ir švietimo srityse;

C2. Dekonstruoti lyčių prietarus ir stereotipus;

C3. Patarti apie kasdienį vyrų šovinizmą (mikromachizmus);

C4. Dekonstruoti prietarus apie vyrų emocijų raišką;

C5. Įvertinti naujas vyrų vyriškumo formas.

Šią veiklą taip pat galima taikyti po kiekvienos temos - tokiu atveju bus realizuoti temai būdingi mokymosi rezultatai.

3. Praktiniai iššūkiai

Trukmė: 90 minučių

Šis užsiėmimas grindžiamas idėja, kad mokiniams turėtų būti sudaromos galimybės apmąstyti per pokalbį, o tam kad transformuojantis mokymasis pereitų nuo mąstymo prie veiksmo, mokiniams turėtų būti sudarytos galimybės pritaikyti įgytas naujas žinias. Ši veikla turi būti įgyvendinama kaip viso kurso pabaiga.

Grupėse besimokantieji gaus po skirtingą lyčių lygybės temą ir bus paprašyti pažvelgti į savo temą iš tam tikros perspektyvos, kurią vėliau pristatys bendroje su visa klase diskusijoje. Kiti besimokantieji klasėje turės argumentuoti priešingą požiūrį.

Iš pradžių besimokantieji gali argumentuoti klausimais, su kuriais jie asmeniškai nesutinka. Arba gali paaiškėti, kad jie sutinka su pateiktu požiūriu. Iš keturių pateiktų temų dviejų teiginiai bus už lyčių lygybę, o kitos dvi už neigiamą požiūrį į lyčių lygybę. Toks derinys padės išprovokuoti besimokančiųjų mąstymo įpročius ir į diskusiją įtrauks dalykus, kurie kitu atveju galbūt nebūtų iškelti. Jiems taip pat bus suteikta galimybė aptarti savo tikruosius požiūrius. Jei iš pradžių jie pateiks kitokį požiūrį nei iš pradžių, suteikimas galimybės aptarti ir tikrąją nuomonę reiškia, kad jei transformacijos procesas buvo sėkmingas, besimokantiejiems suteikiama galimybė išbandyti savo naują požiūrį. Dalyvaudami kritiškame diskurse besimokantieji lygiagrečiai ugdyt savo pagrindines socialines ir emocines ugdymo(si) kompetencijas.

Įgyvendinant šią veiklą reikėtų laikytis toliau nurodytų žingsnių:

1. Suskirstykite mokinius į keturias grupes.
2. Kiekvienai grupei paskirkite skirtingą kurso temą ir tam tikrą požiūrį (su kuriuo jie gali sutikti arba nesutikti). Temos: Lyčių lygybė kaip reikalingas socialinis reiškinys (teisės, ekonomikos, politikos, užimtumo ir švietimo srityse); Lyčių prietarai ir stereotipai bei prietarai dėl vyrų emocijų raiškos; Kasdienis vyrų šovinizmas (mikromachizmai); Naujieji vyriškumai. Kiekviena tema turės susijusią perspektyvą, kurią mokiniai turės pristatyti klasei. Perspektyvą galima rasti pateiktoje dalomojoje medžiagoje.
3. Prieš pradėdant visos klasės diskusiją besimokantiejiems reikėtų skirti laiko savo temai ir priskirtai perspektyvai iširti, išnagrinėti, apmąstyti ir išanalizuoti savo grupėje. Gavę šio laiko savo temai iširti prieš visos klasės diskusiją jie turės papildomą galimybę išbandyti savo naująją perspektyvą.
4. Po to kai besimokantieji turės laiko aptarti savo temą savo grupėse, kiekviena grupė turėtų paeiliui pristatyti savo temą ir paskirtą perspektyvą kitoms besimokančiųjų grupėms. Kiti besimokantieji klasėje turėtų užimti priešingą požiūrį. Informuokite juos, kad grupei pristačius savo priskirtą požiūrį, per po to vykstantį kritinį diskursą jie turėtų pabandyti trumpai argumentuoti savo priskirtą požiūrį net jei su juo nesutinka. Priskirto požiūrio tikslas - paskatinti kritinį diskursą ir įtraukti besimokančiuosius į aktyvią ir gyvą diskusiją. Po trumpo laiko visi besimokantieji gali išsakyti savo tikrąjį požiūrį į perspektyvą ir turėtų siekti kritiškai aptarti savo požiūrius nuodugniai, siekdami jei įmanoma pabandyti pasiekti bendrą išvadą dėl kiekvienos temos kaip visa klasė. Jei besimokančiųjų klasė ypač didelė ir jei yra tam tikrų besimokančiųjų, kurie gali būti linkę dominuoti visos klasės

diskusijose, sprendimas galėtų būti suskirstyti besimokančiuosius į mažesnes grupes, kuriose būtų tik po vieną ar du besimokančiuosius iš kiekvienos grupės, taip palengvinant diskusijas mažesnėse grupėse, kurios sudarytų sąlygas lygesniam besimokančiųjų dalyvavimui.

5. Aptarus kiekvieną temą, besimokantieji turėtų kartu su visa klase apžvelgti kiekvienos temos išvadas. Suaugusiųjų švietėjas turėtų kartu aptarti ir tada nurodyti besimokantiems mažesnėse grupėse įsitraukti į savirefleksiją pagal šiuos klausimus: 1/ Ar sutinkate su visomis padarytomis išvadomis? Kodėl? 2/ Ar jos skiriasi nuo jūsų požiūrio prieš pradedant kursą? Jei ne, kuo nesiskiria? 3/ Kaip pritaikysite savo naujas žinias už klasės ribų?
6. Galiausiai paraginkite besimokančiuosius savarankiškai apmąstyti šiandienos užsiėmimo diskusijas ir įžvalgas namų darbams skirtuose dienoraščiuose (daugiau informacijos apie šią priemonę žr. praktiniuose ištekliuose: Dienoraščio vedimas).

4. Naudingi ištekliai

Besimokančiųjų gali būti paprašyta grįžti prie savo užrašų iš kurso. Jiems galima suteikti prieigą prie kompiuterio ir suteikti galimybę ištirti savo grupės temą prieš įsitraukiant į kritišką visos grupės diskusiją.

Internetiniai ištekliai:

Lyčių lygybė kaip socialinio reiškimo poreikis teisės, ekonomikos, politikos, užimtumo ir švietimo srityse: Europos Komisijos 2021 m. ataskaita apie lyčių lygybę ES:

- Metinė_ataskaita_ge_2021_en.pdf (europa.eu)
- Lyčių išankstinės nuostatos ir stereotipai:
- Metinė_ataskaita_ge_2021_en.pdf (europa.eu)
- Švietimas | Europos lyčių lygybės institutas (europa.eu)
- Vyrai ir emocijos: (sbtreatment.com)
- Vyrai ir psichikos sveikata | Psichikos sveikatos fondas
- Kasdienis vyrų šovinizmas (micromachismos):
- Microsoft Word - Everyday_Male_Chauvinism_web.doc (stop-ferfieroszak.hu)
- Naujieji vyriškumai:
- Kaip užauginti sūnų feministą - The New York Times (nytimes.com)
- Mokyti vyrus būti emociškai nuoširdžiais - The New York Times (nytimes.com)
- Kalbėjimas su berniukais taip, kaip kalbame su mergaitėmis - The New York Times (nytimes.com)

Suaugusiųjų švietėjui skirtas šaltinis apie transformuojantį požiūrį:

- Mokymas siekiant pertvarkos (Pertvarkos mokymas): Nuo mokymosi teorijos iki mokymo strategijų | Rytojaus profesorių komandiruotės (stanford.edu)
- Suaugusiųjų švietėjui skirti ištekliai apie socialinį ir emocinį mokymąsi:
- Socialinio ir emocinio mokymosi skatinimas – CASEL
- Socialinio emocinio pagrindai – CASEL

- Socialinis emocinis mokymasis (SEL) ir kodėl jis svarbus pedagogams - Nacionalinis universitetas (nu.edu)

5. Reikalinga mokymosi medžiaga

Suaugusiųjų švietėjai kiekvienai besimokančiųjų grupei turi suteikti kompiuterį su belaidžiu internetu, kad pradiniam veiklos etape jie galėtų tyrinėti savo temas. Taip pat reikia lentos ir rašiklių. Kai besimokantieji bus suskirstyti į keturias grupes, kiekvienai grupei reikės duoti skirtingą dalomąją medžiagą. Ketrios skirtingos dalomosios medžiagos pateikiamos toliau:

1 dalomoji medžiaga:

Jūsų tema yra **lyčių lygybė kaip reikalingas socialinis reiškinys (teisės, ekonomikos, politikos, užimtumo ir švietimo srityse).**

Jūsų požiūris yra toks **lyčių nelygybė egzistuoja teisės, ekonomikos, politikos, užimtumo ir švietimo srityse.**

Jūsų nuomone, šiose srityse yra daug lyčių nelygybės pavyzdžių, kurie daro neigiamą poveikį mergaitėms, berniukams, moterims ir vyrams.

Pateikite keletą lyčių nelygybės šiose srityse pavyzdžių ir paaiškinkite, kodėl juos reikia aptarti.

2 dalomoji medžiaga:

Jūsų tema yra **lyčių prietarai, stereotipai bei išankstinis nusistatymas dėl vyrų emocijų raiškos.**

Jūsų nuomone lyčių prietarai, stereotipai ir išankstinis nusistatymas dėl vyrų emocijų raiškos **nekenkia mergaičių, berniukų, moterų ir vyrų gerovei.** Manote, kad išankstiniai nusistatymai ir stereotipai nekelia jokių problemų.

Pristatykite kitoms grupėms keletą lyčių stereotipų pavyzdžių ir paaiškinkite, kodėl jie nėra žalingi.

3 dalomoji medžiaga:

Jūsų tema yra **kasdienis vyrų šovinizmas (mikromachizmai).**

Jūsų perspektyva yra ta, kad jūs **nesutinkate su Luis Bonino** ir manote, kad jo aprašytas elgesys yra **visiškai priimtini elgesio būdai.**

Pateikite kitoms grupėms keletą kasdienio vyrų šovinizmo pavyzdžių ir paaiškinkite, kodėl jie yra priimtini.

4 dalomoji medžiaga:

Jūsų tema yra **Naujieji vyriškumai.**

Jūsų nuomone, labai reikia, kad naujosios vyriškumo idėjos kovotų su lyčių nelygybe.

Pateikite keletą vyriškumo pavyzdžių ir paaiškinkite, kodėl jie kelia susirūpinimą. Pristatykite būdus, kaip galima dekonstruoti vyriškumą.

6. Vertinimo priemonės

Kad suaugusiųjų švietėjas galėtų įvertinti praktinius išteklius, ji(s) turėtų stebėti besimokančiuosius, kaip jie dirba su veikla ir apsvarstyti šiuos klausimus:

1. Kaip aktyviai besimokantieji įsitraukia į veiklą? Įvertinkite jų įsitraukimą skirtingais veiklos etapais.
2. Kiek veiksminga veikla, leidžianti besimokantiems išbandyti naujas perspektyvas, įsitraukiant į socialinį ir emocinį mokymąsi? Kokiu mastu ir kokiais būdais?
3. Ar jų požiūriai iš tiesų pasikeitė?
4. Jei galėtumėte ką nors pakeisti šioje veikloje, ką ir kodėl pakeistumėte?

Besimokančiųjų taip pat galima paprašyti savirefleksijos apie savo patirtį. Jiems galima pateikti keletą klausimų į kuriuos jie galėtų atsakyti individualiai ir anonimiškai. Jų atsakymus galima įmesti į užantspauduotą dėžutę, kad būtų užtikrintas privatumas.

1. Kaip aktyviai dalyvavote veikloje? Kodėl?
2. Ar jums buvo suteikta galimybė išbandyti naujas perspektyvas?
3. Kokias naujas perspektyvas konkrečiai išbandėte?
4. Kokie buvo teigiami veiklos aspektai?
5. Kaip manote, kaip būtų galima patobulinti veiklą?

4

VYRŲ VAIDMUO ŠVIETIME SIEKIANT LYČIŲ LYGYBĖS

1- OJI VEIKLA

1. Pavadinimas

Pažvelkime tiesai į akis

2. Mokymosi tikslai

Pamokos tikslas - padėti dalyviams:

- Geriau suprasti vyrų, kaip potencialių lyčių lygybės sąjungininkų, vaidmenį;
- Išsamiai išnagrinėti vyrų, kaip potencialių lyčių lygybės sąjungininkų, vaidmenį.
- Išsiugdyti pasitikėjimą savimi, kad galėtų drąsiai reikšti savo nuomonę šia tema ir lavinti klausymosi įgūdžius.

Mokymosi rezultatai, kurių siekiama šia veikla:

K1. Apibūdinti, kaip svarbu įtraukti vyrus, kaip trenerių sąjungininkus į lyčių lygybės mokymus.

S1. Pasisakyti už vyrų, kaip instruktorių sąjungininkų, įtraukimą į lyčių lygybės mokymus.

C2. Prižiūrėti ir valdyti asmeninį požiūrį ir elgesį.

K3. Paaiškinti ir įvertinti vyrų vadovaujamų lyčių lygybės mokymų naudą ir poveikį.

C4. Įvertinti vyrų vadovaujamų lyčių lygybės mokymų naudą ir poveikį.

3. Praktiniai iššūkiai

Trukmė: maždaug 1 valanda (atsižvelgiant į grupės dydį ir diskusijos trukmę)

Proceso aprašymas:

1. Patalpos viduryje pastatykite tris kėdes, o likusias kėdes išdėliokite ratu arba puslankiu aplink jas.

2. Išdalinkite dalyviams popieriaus lapelius ir rašiklius bei paprašykite žmonių, kad užrašytų visus jiems rūpimus klausimus apie vyrų vaidmenį sprendžiant lyčių lygybės klausimus ir tuos lapelius sudėtų į skrybėlę. Klausimai turėtų būti anoniminiai. Paaiškinkite, kad šia veikla siekiama ištirti požiūrį į vyrų vaidmenį. Kiekvienas gali laisvai reikšti nuomonę, kuri gali būti tradicinė ar netradicinė, kontroversiška ar prieštaraujanti jų visuomenės normoms. Žmonės gali pateikti požiūrius, su kuriais sutinka arba su kuriais nesutinka.

3. Paaiškinkite, kad pokalbį pradėsite pakviesdami du savanorius prisijungti prie pokalbio "žuvies dubenyje". Jei bet kuriuo metu prie jūsų norėtų prisijungti kas nors kitas, jis gali tai padaryti, bet kadangi dubenyje vienu metu telpa tik trys žuvys, kažkas turės pasikeisti. Kas nors, kas nori prisijungti prie pokalbio, turėtų priėti prie vieno iš "pokalbio dalyvių" ir švelniai paplešknoti jam per petį. Šie du žmonės apsikeičia vietomis, o pradinis pašnekovas tampa stebėtoju.

4. Pakvieskite du savanorius būti pradinėmis "žuvimis dubenyje" ir atsisėsti ant dviejų kėdžių, esančių kambario viduryje, kad aptartų vyrų kaip galimų lyčių lygybės sąjungininkų, vaidmenį. Pradant šį pratimą galite paklausti ar nėra savanorių arba pakviesti būti pradiniais kalbėtojais žmones turinčius tvirtą nuomonę šia tema.

5. Paskatinkite žmones pasisakyti ir išsakyti ne tik savo nuomonę, bet ir kitas, nebūtinai jų pačių nuomones. Tokiu būdu galima išsakyti prieštarigus požiūrius ir išsamiai aptarti temą iš daugelio skirtingų perspektyvų.

6. Paprašykite savanorio iš skrybėlės išsirinkti klausimą ir pradėti jį aptarinėti. Tegul diskusija vyksta tol, kol žmonės išnaudos temą ir bus aptarti visi punktai.

7. Tada paprašykite trijų savanorių aptarti kitą klausimą ir pradėkite dar vieną pokalbį ratą pagal tas pačias taisykles kaip ir anksčiau.

8. Aptarkite tiek klausimų, kiek pavyksta pagal turimą laiką ir grupės susidomėjimą. Prieš galutinai pereidami prie aptarimo ir vertinimo padarykite trumpą pertraukėlę, kad žmonės turėtų laiko išeiti iš "žuvies dubens". Tai ypač svarbu, jei diskusija buvo karšta ir prieštaringa.

Šio metodo taikymas turi keletą privalumų, iš kurių pagrindinis yra tas, kad dalyviai gali kontroliuoti diskusiją, nes asmuo gali pasisakyti, kai pats nusprendžia, taip pat kiti grupės nariai gali nutildyti ilgai kalbantį ar besikartojantį asmenį, priversdami jį pasikeisti.

4. Naudingi ištekliai

- Kompasas: <https://www.coe.int/en/web/compass/table-of-contents>.
- Vyrų vaidmuo siekiant lyčių lygybės
<https://openknowledge.worldbank.org/handle/10986/9237>
- The Role of Men and Boys in Achieving Gender Equality. Sandys, Edwina. 2008
<http://menengage.org/wp-content/uploads/2014/01/W2000-Men-and-Boys-E-web.pdf>

5. Reikalingos priemonės

- 3 kėdės;
- Erdvė dalyviams judėti;
- Nedideli popieriaus lapai ir rašikliai;
- Skrybėlė, krepšys, dubuo ar kas nors panašaus.

6. Vertinimo priemonės

Apibendrinimas ir vertinimas:

Aptarkite, ką dalyviai sužinojo apie save ir vieni apie kitus bei vyrų vaidmenį lyčių lygybės srityje ir kokią reikšmę tai turi mokymams apie lyčių lygybę.

Pradėkite nuo trumpos apžvalgos apie tai, kaip žmonės jautėsi būdami "žuvies dubenyje" ir už jo ribų. Tada pereikite prie pokalbio apie išsakytus skirtingus požiūrius ir galiausiai aptarkite, ką žmonės sužinojo iš šios veiklos:

- Ar kas nors buvo nustebintas ar priblokštas kai kurių išsakytomis nuomonėmis? Kokiomis? Kodėl?
- Ar bendravimas su kitais žmonėmis ar grupėmis privertė pakeisti požiūrį į problemą?
- Ką pastebėjote apie būdus, kuriais žmonės perduoda savo jausmus ir idėjas? Kurie būdai buvo veiksmingesni? Kurie buvo mažiau veiksmingi?
- Ką sužinojote apie vyrų vaidmenį sprendžiant lyčių lygybės klausimus?
- Ką dar turite ištirti ir apie ką pagalvoti?

2- OJI VEIKLA

1. Pavadinimas

Vyrų įtraukimas į GET

2. Mokymosi tikslai

Pamokos tikslas - padėti dalyviams:

- Tikslingai, produktyviai ir sistemingai ieškoti sprendimų;
- Tobulinti savo, kaip instruktorių, darbą;
- Kelti kompetenciją analizuojant sudėtingesnius atvejus per diskusijas, bendrą mokymąsi ir mąstymą.

Mokymosi rezultatai, į kuriuos orientuota ši veikla, yra šie:

- K2. Nustatyti konkrečių vyrų įtraukimo į lyčių lygybės mokymus praktiką.
- S2. Apžvelgti ir pasiūlyti konkrečias vyrų įtraukimo į lyčių lygybės mokymus praktikas.

- C3. Išnagrinėti geriausią vyrų įtraukimo į lyčių lygybės mokymus praktiką ir atvejų tyrimus

3. Praktiniai ištekliai

Ši veikla grindžiama covision metodu, t. y. tarpusavio pagalbos metodu, kai bendraamžiai - žmonės, dirbantys panašų darbą ar atliekantys panašius vaidmenis, - teikia paramą vieni kitiems. Be kita ko, šis metodas plačiausiai taikomas padedančiųjų profesijų atstovų profesiniam tobulėjimui remti. Tačiau covision galėtų būti naudingas daug platesnei auditorijai. Taikant šį metodą galima ieškoti sudėtingų situacijų sprendimų, o mokymasis vyksta analizuojant spręstiną atvejį iš dalyvių profesinės ir asmeninės patirties perspektyvos ir kuriant sprendimų strategijas.

Trukmė: maždaug 1,5 valandos (labai priklauso nuo grupės dydžio ir diskusijos vedimo)

Dalyvių skaičius: Pageidautina, kad dalyvautų 4-10 dalyvių.

Proceso aprašymas:

1. Paprašykite visų trumpai prisistatyti.
2. Paklauskite dalyvių, ar jie susiduria su sudėtingais atvejais, susijusiais su vyrų įtraukimu į lyčių lygybės diskusijas ar mokymus. Jei pasiūlyta daugiau nei vienas atvejis, paprašykite dalyvių užrašyti savo situaciją / atvejį ir visas situacijas pakabinkite ant sienos.
3. Pasirinkite vieną ar du atvejus, paprašydami visų balsuoti už vieną / du, kuriuos labiausiai norėtų aptarti.
3. Leiskite atvejo autoriui per 10 minučių jį pristatyti ir įsitikinkite, kad kiti klausosi nepertraukdami.
4. Paprašykite dalyvių ant popieriaus lapo užrašyti 1-2 klausimus, kuriuos jie norėtų patikslinti apie atvejį. Paprašykite tai padaryti tyliai, be diskusijų. Duokite klausimus "atvejo savininkui", kad jis į juos atsakytų.
5. Atvejo savininkas turi atsakyti į klausimus, o kiti klausosi - 10 min.
6. Tada dalyviai tarpusavyje analizuoja atvejį, "atvejo savininkas" tik klausosi - 10 min.
7. Po diskusijos paprašykite dalyvių pateikti 1 ar 2 rekomendacijas "atvejo savininkui", ką toliau daryti jo situacijoje. Ką jie darytų aprašytoje situacijoje? Ką jie rekomenduotų? Dalyviai parašo, tada savo rekomendacijas iš eilės pasako "atvejo savininkui" - 10 min. Kol kalba vienas dalyvis, kiti klausosi ir negali nieko pertraukti, patikslinti, pridėti. Atvejo autorius užrašo idėjas.

5. Pakvieskite atvejo autorių atsakyti į gautus patarimus, paaiškinti papildomas atvejo detales ir pakomentuoti, kas jam labiausiai įstrigo. Paprašykite išsirinkti vieną ar kelias iš jų, kurias jie būtina išbandys po susitikimo.

6. Pakvieskite dalyvius pasidalinti paskutiniais komentarais apie atvejį.

7. Baikite užduotį trumpu visų dalyvių apibendrinimu.

Patarimai tarpininkams

Įsitinkite, kad grupėje vyrauja atvira ir pasitikėjimo atmosfera bei lygiateisiškumas.

Variacijos

Jei turite didelę grupę, suskirstykite dalyvius į mažesnes grupes. Lengviau būtų atlikti vienu metu keliose grupėse, jei dalis dalyvių būtų susipažinę su šiuo metodu.

4. Naudingi ištekliai

- "MenEngage" - vyrų ir berniukų įtraukimas į lyčių lygybės mokymus. <https://genderjustice.org.za/publication/menengage-training-manual/>
- Vyrų ir berniukų įtraukimas: UNFPA patirties ir išmokytojų pamokų santrauka. 2013 m. sausis. https://www.unfpa.org/sites/default/files/resource-pdf/UNFPA%20Engaging%20men%20and%20boys_web-2.pdf

5. Reikalingos priemonės

- Rašikliai ir popierius;
- Ką nors ant ko galima atsisėsti.

6. Vertinimo priemonės

Dabar aptarkite, ką žmonės sužinojo apie save ir vieni apie kitus ir kokią reikšmę tai turi mokymams apie lyčių lygybę.

Apibendrinimas ir įvertinimas:

1. Ką sužinojote iš šios užduoties, kas jus labiausiai džiugina? (Ką labiausiai išsinešėte?)
2. Ką svarbiausio sužinojote apie save per šią užduotį?
3. Ką naujo sužinojote apie vyrų įtraukimą į lyčių lygybės mokymus?
4. Kaip galime įtraukti vyrus kaip potencialius sąjungininkus į lyčių lygybės mokymus?

**MOKYMUOSE DAUGIAUSIA
DĖMESIO SKIRIAMA
ASMENINIAM KONTEKSTUI IR
TRANSFORMACINIAM
POŽIŪRIUI**

5

LYČIŲ LYGYBĖS STRATEGIJOS, PRIEMONĖS IR METODAI SUAUGUSIŲJŲ MOKYMUOSE PASITELKIANT EMOCINES KOMPETENCIJAS

1- OJI VEIKLA

1. Pavadinimas

AR ESU ŠALIŠKAS DĖL LYTIES?

2. Mokymosi tikslai

- Didinti besimokančiųjų savimone, socialinį sąmoningumą bei savitvarką, siekiant mažinti empatijos ir lyčių lygybės atotrūkį;
- Taikant interaktyvios veiklos pagalbą supažindinti besimokančius su savo pačių išankstinėmis nuostatomis;
- Motyvuoti juos dirbti su savo išankstinėmis nuostatomis ir šalinti diskriminacinį elgesį;
- Gerinti dalyvių kritinį mąstymą;
- Įgalinti juos greitai keisti savo požiūrį į diskriminacinius reiškinius.

3. Praktiniai ištekliai

Trukmė: 1 ½ valandos

Išankstinis pasiruošimas: atsispausdinkite A ir B priedus A4 formato popieriuje.

Etapai:

Pirmasis etapas

- 1 žingsnis: surinkite ne daugiau kaip 9 besimokančiuosius į klasę;
- 2 žingsnis: Prieš pradėdami taikyti veiksmų plano metodiką, turite paaiškinti, kad išankstiniai nusistatymai yra žmogaus egzistencijos dalis ir visiškai suprantama yra turėti tam tikrų nuostatų tam tikros socialinės grupės atžvilgiu. Kas teigia, kad neturi išankstinių nuostatų, tas apgaudinėja pats save. Būdami sąžiningi ir sulaužydami savo gynybines nuostatas galite geriau suvokti, koks yra jūsų tikrasis suvokimas.
- 3 žingsnis: Pateikite jiems vertinimo klausimyną (A priedas) ir leiskite jiems per 15 minučių įvertinti kiekvieną teiginį ir pažymėti, ar jis teisingas, ar klaidingas.
- 4 žingsnis: Jei kur nors buvo pažymėta "Teisinga", vadinasi, yra šališkumo. Sukurkite šiltą grupinę diskusiją ir suteikite besimokantiesiems galimybę pasidalyti savo patirtimi ir mintimis (45 minutės).

- 5 žingsnis: Jei kas nors turi visiškai priešingą įsitikinimą, nesistenkite jo eskaluoti spausdami pakeisti savo tvirtus įsitikinimus.

ANTRASIS ETAPAS

- 1 veiksmas: Užbaigus vertinimo klausimyną ir refleksyvią grupinę diskusiją, pateikite jiems su lytimi susijusių klausimų valdymo kortelę (B priedas) ir palikite jiems 25 minutes jai užpildyti.
- 2 veiksmas: Dabar paprašykite, kad jie su kuo nors susirašytų poroje ir aptartų tai, ką užrašė kortelėje (20 minučių).

METODINĖ REKOMENDACIJA:

Sokrato metodas

Sokrato metodas - tai bendradarbiaujanti argumentuota diskusija tarp žmonių, kurios esmė - užduoti klausimus ir į juos atsakyti, kad būtų skatinamas kritinis mąstymas ir išryškinamos idėjos bei pagrindinės prielaidos. Sokrato metodo esmė - bendras dėstytojo ir studentų dialogas. Dėstytojas imasi iniciatyvos užduodamas mąstyti skatinančius klausimus. Studentai aktyviai dalyvauja pateikdami savo klausimus. Pokalbis vyksta pirmyn ir atgal.

Sokratiškojo klausinėjimo metu instruktorius yra kritinio mąstymo pavyzdys, nes jis gerbia besimokančiųjų požiūrį, tikrina jų supratimą ir iš tikrųjų rūpinasi jų mintimis. Dėstytojas užduoda daugiau įžvalgių klausimų, nei naujokas temoje sugalvotų pats. Dėstytojas kuria ir palaiko intelektualiai įdomią klasės atmosferą, kartu pripažindamas mokinio svarbą. Mokiniai bus spaudžiami, tačiau galės ramiai, sąžiningai ir išsamiai atsakinėti į klausimus prieš klasės draugus intelektualiai atviroje, saugioje ir griežtoje mokymosi aplinkoje. Nepamirškite, kad Jūsų klausimai turi būti kaip gairės mokymo temoms, kurias norėsite nagrinėti klasėje, tačiau jie nėra iškalti akmenyje. Tai leis jums sukurti labiau į mokinius orientuotą mokymosi aplinką.

Keletas klausimų pavyzdžių:

-Ką tai reiškia?

-Kas atsitiktų, jei?

-Kodėl, mūsų manymu, tai vyksta?

-Kas, jūsų manymu, tai lemia?

4. Naudingi ištekliai

- Kaip naudoti Sokrato metodą klasėje:
<https://serc.carleton.edu/sp/library/socratic/fourth.html>
- Sokrato metodas: Kritinio mąstymo skatinimas:
<https://tilt.colostate.edu/TipsAndGuides/Tip/53>

5. Reikalingos priemonės

- A4 formato popierius;
- Pieštukai;
- **Priedas A**

Teiginys	Teisingas	Klaidingas
Moterys turi naudoti automobilius su automatine, o ne mechanine pavarų dėže, nes dėl pastarosios sudėtingumo gali padidėti nelaimingų atsitikimų tikimybė.		
Santechnikai, elektrikai ir amatininkai yra vyriškos profesijos, nes vyrai geriau nei moterys moka dirbti rankomis.		
Vyrai turėtų gauti didesnę atlyginimą nei lygiai tokias pačias pareigas dirbančios moterys, nes vyrai yra šeimos maitintojai.		
Jei daugumai įmonių ir šalių vadovautų moterys, dabar būtume skurdesni.		
Moterims tenka didžiausia atsakomybė už švarą namuose ir vaikų priežiūrą.		

- **Priedas B**

Kaip jausčiausi, jei dėl savo lyties neturėčiau lygių teisių?	Ar lyčių lygybė man rūpi ir kodėl?	Kur man reikia tobulėti?	Kaip turėčiau valdyti savo lyčių diskriminacijos perspektyvas?

6. Vertinimo priemonės

Galite paprašyti mokinių sudaryti ratą ir pradėti pokalbį užduodami tokius klausimus:

- Kaip jaučiatės dėl šios veiklos?
- Ką sužinojote apie save?
- Kas nepavyko taip gerai?
- Ką būtumėte pakeitę?
- Kas jums labiausiai patiko?

2- OJI VEIKLA

1. Pavadinimas

Lyčių vaizdas

2. Mokymosi tikslai

- Didinti besimokančiųjų savitvarkos ir savęs valdymo, sprendimų priėmimo ir santykių įgūdžius, siekiant sumažinti empatijos ir lyčių lygybės atotrūkį;
- Per interaktyvią veiklą padėti dalyviams suvokti savo pačių išankstines nuostatas;
- Motyvuoti juos dirbti su savo išankstinėmis nuostatomis ir šalinti diskriminacinių elgesį;
- Suprasti, kaip įkūnyti stereotipai gali paveikti asmeninį ir socialinį elgesį.

3. Praktiniai ištekliai

Trukmė: 2 valandos

Išankstinis pasiruošimas: atsispausdinkite C priedą A4 formato lape.

ŽINGSNIAI:

PIRMASIS ETAPAS (1 val.)

- 1 žingsnis: Surinkite ne daugiau kaip 9 mokinius į klasę.
- 2 žingsnis: Paprašykite dalyvių pavaizduoti, kaip jų lyties atstovai daro asmenukes ir nuotraukas. Suteikite jiems galimybę daryti pozas.
- 3 žingsnis: Dabar paprašykite jų pavaizduoti, kaip priešingos lyties atstovai daro asmenukes ir nuotraukas.
- 4 žingsnis: Galite pradėti pokalbį apie lyčių stereotipus, idėjas ir įsitikinimus, kuriuos turime apie kiekvieną lytį. Remiantis Doring, Reif ir Poeschl (2016) atliktu tyrimu, tiek vyrų, tiek moterų asmenukės ir nuotraukos instagrame ne tik atspindi įprastus lyčių stereotipus, bet ir yra dar stereotipiškesnės nei įprastos reklamos. Trumpai tariant tai, kaip mus mokė kad moterys ir vyrai turėtų atrodyti, ypač ryškiai atsispindi socialinėje žiniasklaidoje. Tai žinodami, padėsite mokiniams apmąstyti kitus ryškius stereotipus.

ANTRASIS ETAPAS (1 val.)

- 1 žingsnis: Baigus pokalbį apie lyčių stereotipus, pateikite mokiniams atvejo analizės kortelę (C priedas).

- 2 žingsnis: Dabar paklauskite, ką jie būtų darę, kad geriau suvaldytų situaciją. Įgalinkite grupines diskusijas ir vaidmenų žaidimus tęsti atvejo tyrimo scenarijų (žr. metodines rekomendacijas dėl vaidmenų žaidimų).

METODINĖ REKOMENDACIJA:

Teatre taikomi įvairūs praktiniai metodai, įskaitant vaidmenų žaidimus, imitacinius pratimus, pantomimą ir grupės dinamiką. Mūsų atveju, siekdami skatinti dalyvavimą ir įsitraukimą, galime pasitelkti vaidmenų žaidimus. Antrajame veiklos etape klasę padalinkite į 3 grupes po 3. Iš kiekvienos komandos išrinkite vertintoją, kuris įvertins likusių 2 mokinių vaidinimą. Po 1 iš kiekvienos komandos bus paskirtas atlikti inžinieriaus, o kiti - vairuotojo vyro vaidmenį. Vertintojas pateikia grįžtamąjį ryšį apie tai, kas pavyko gerai, o kas ne ir tada paprašo jų pasikeisti vaidmenimis.

4. Naudingi ištekliai

- O'Sullivan, C. (2011), Dram in Education and Self-Directed Learning for Adults. Journal of Adult and Continuing Education, 64. DOI: 10.7227/JACE.17.2.7

5. Reikalingos priemonės

- A4 formato popieriaus lapai;
- Pieštukai.

Priedas C

Atvejo analizė

Vairuotojas vyras užsuka į automobilių remonto dirbtuves, nes keistai šviečia automobilio ciferblatas. Jis jaučiasi laimingas ne tik todėl, kad rado inžinierių, galinčių išspręsti jo problemą, bet ir todėl kad automobilių remonto dirbtuvės specializuojasi su kliento automobilio gamintojais.

Ekipažo inžinierius, kuris atliks techninę diagnozę yra moteris. Iš pradžių vyras pamanė, kad moteris dirba sekretore ir paprašė jos susisiekti su inžinieriumi, nes atrodė, kad automobilyje atsirado problemų. Jai atskleidus, kad ji yra inžinerijos skyriaus vadovė vyras patyrė šoką, bet bandė nusišypsoti savo nepasitenkinimą užduodamas netiesioginius klausimus: "Ar kada nors anksčiau esate dirbusi su sudėtingomis problemomis?", "Ar kada nors esate mačiusi tokį automobilį kaip mano?", "Ar esate tikra, kad sugebėsite atlikti diagnostiką?".

6. Vertinimo priemonės

Galite atsispausdinti toliau pateiktą SOAR analizės kortelę (stiprybės, galimybės, siekiai ir rezultatai) ir paprašyti ją užpildyti:

<p style="text-align: center;">STIPRYBĖS</p> <p>Ką šiandien sužinojau apie save, kuo didžiuojuosi? (Ilgūdžiai, žinios ir pan.)</p>	<p style="text-align: center;">GALIMYBĖS</p> <p>Ką šiandien sužinojau apie save, prie ko turiu padirbėti? Kokia yra tobulėjimo erdvė ir kokias turiu galimybes ją pagerinti? (Išankstinės nuostatos, neigiamos mintys ir pan.)</p>
<p style="text-align: center;">SIEKIAI</p> <p>Kas aš esu, kuo turėčiau tapti ir ką turėčiau veikti ateityje, kai atsižvelgsiu į savo stipriąsias puses ir galimybes?</p>	<p style="text-align: center;">REZULTATAI</p> <p>Kokius rezultatus noriu pasiekti ir kur? (Savęs ir visuomenės pažinimas, savęs valdymas, sprendimų priėmimas, santykių įgūdžiai ir kt.)</p>

Po to galite suteikti dalyviams galimybę pasidalyti savo mintimis su likusia klasės dalimi.

6

PASIPRIEŠINIMO VYRIŠKUMUI ĮVEIKIMO METODIKOS SUAUGUSIŲJŲ ŠVIETIME

1- OJI VEIKLA

1. Pavadinimas

Ieškomas feministinis vyras

2. Mokymosi tikslai

- Suprasti emocijų ir kognityvinių teorijų funkcijas keičiant mačo nuostatas;
- Suprasti socialinės įtakos ir daugumos įtakos svarbą mačo nuostatų keitimo procese;
- Naudotis šaltiniais, kad įrodyti ir aptarti smurto dėl lyties, kaip pasaulinės problemos, tikrumą;
- Žinoti, kaip naudoti įtraukią kalbą kaip lygybės skatinimo priemonę;
- Nustatyti ir valdyti strategijas ir grupės dinamiką, kad lyčių vaidmenys taptų lankstesni.

3. Praktiniai ištekliai

Trukmė: 2 valandos

Proceso aprašymas, įskaitant skirtingus etapus ar fazes:

Šio užsiėmimo tikslas - padėti vyrams sužinoti, kas iš tikrųjų yra feminizmas, suprasti jį kaip teigiamą vertybę ir galimybę keisti savo artimiausią aplinką, siekiant laisvesnės ir egalitariškesnės visuomenės bei būti pokyčių veikėjais.

Siekiant šio tikslo, veikla bus suskirstyta į šiuos etapus:

1 etapas. Suaugusiųjų švietėjas pristatys berniukams hegemoninio vyriškumo bruožus, įvardydamas jį kaip mačo ir apibūdinamas visas neigiamas pasekmes, kurias mačizmas sukelia visai visuomenei, nes šiuo metu tai yra viena iš pagrindinių socialinių problemų visame pasaulyje.

2 etapas. Suaugusiųjų švietėjas suskirstys klasės grupę į mažesnes grupes (maždaug 4 narių) ir pradės diskusiją. Kiekviena grupė turės atstovą, kuris bus atsakingas už padarytų išvadų pristatymą TED kalbos forma (maždaug 5 min.).

3 etapas. Kai mokiniai jau žinos apie neigiamą mačizmo poveikį ir teigiamą feminizmo poveikį, suaugusiųjų švietėjas pateiks jiems egalitarinio vyrų elgesio pavyzdžių sąrašą:

- Vyrų, kurie gamina maistą ir atlieka namų ruošos darbus kaip savo atsakomybę, o ne kaip pagalbininkai.
- Vyrų, kurie dalyvauja savo vaikų ugdyme ir auklėjime dalindamiesi bendra atsakomybe, o ne kaip pagalba.
- Vyrų, kurie nėra pavydūs ar savininkiški.
- Vyrų, kurie atmeta smurtą ir nesmurtauja, kad jaustųsi "tikrais vyrais".
- Vyrų, kurie bendrauja apie jausmus, kurie nebijo vienas kito pabučiuoti ar apkabinti.

4 etapas. Kiekvienas mokinys turėtų asmeniškai apmąstyti, kaip jis elgiasi (ar elgtųsi) šiose situacijose. Be to, kiekvienas iš jų turėtų pridėti dar po du pavyzdžius.

5 etapas. Baigiamoji refleksija, koordinuojant suaugusiųjų švietėjui.

Privalomi ir neprivalomi elementai

Pasibaigus užsiėmimui, kaip galimas neprivalomas elementas dalyviams gali būti suteikta diena ar dvi, per kurias jie galėtų surasti ir apklausti kitus vyrus savo artimiausioje aplinkoje apie jų elgesį, susijusį su šiais pavyzdžiais. Vėliau išvados bus dalijamasi kaip apmąstymais.

Metodinės rekomendacijos

Patartina iš anksto sukurti pasitikėjimo atmosferą klasėje ir taikyti bendradarbiavimo darbo metodiką, kad veiklos turinys būtų grindžiamas bendru dialogu ir jų liudijimais.

4. Naudingi ištekliai

- Vyriskumas ir pasipriešinimas;
- Pasipriešinimas vyriskumo stigmatizavimui;
- Reprodukcija ir pasipriešinimas moteriškumo ir vyriskumo kultūrai vidurinės mokyklos kūno kultūros pamokose.

5. Reikalingos priemonės

Popierius ir rašikliai.

6. Vertinimo priemonės

Neformalesnis vertinimas bus atliekamas suaugusiųjų švietėjui atliekant tiesioginį nedalyvaujantį stebėjimą. Suaugusiųjų švietėjas nustatys ar tarp jo paties mokinių yra

mačistinio elgesio apraiškų ir todėl galės sužinoti ar jų elgesys gerėja ir tampa labiau egalitarinis, ar ne.

2- OJI VEIKLA

1. Pavadinimas

Vyriškumo modeliai žiniasklaidoje

2. Mokymosi tikslai

- Vyriškumo žiniasklaidoje analizė;
- Lyčių vaidmenų žiniasklaidoje palyginimas.

3. Praktiniai ištekliai

Trukmė: 2 valandos

Proceso aprašymas, įskaitant skirtingus etapus ar fazes:

Šio užsiėmimo tikslas - atpažinti ir kvestionuoti vyriškumo modelius ir su jais susijusias vertybes įvairiuose reklaminiuose klipuose. Šiuo tikslu veikla bus vykdoma šiais etapais:

1 etapas. Suaugusiųjų švietėjas pradeda diskusiją apie socialines sferas, kuriose pastebimas įkyrus ar nevienodas elgesys su moterimis. Galiausiai jis (ji) padarys išvadą, kad iš tiesų žiniasklaida yra svarbus socialinis veiksnys, tačiau joje vis dar esama daug nelygybės ir rodomi pavojingi vyriškumo modeliai, kuriuose galima pastebėti daug mačizmo.

2 etapas. Mokiniai turės sugalvoti, kokius prisimena reklamos siužetus, kuriuose galima įžvelgti mačizmo ir kartu jais pasidalinti. Šiame etape jiems nebus leidžiama jų ieškoti naudojant mobiliuosius įrenginius. Sugalvoję reklaminį klipą, jie jį žodžiu papasakos savo klasės draugams. Taip bus padidintas grupės dėmesys, nes bus keliami dideli lūkesčiai.

3 etapas. Suaugusiųjų švietėjas paleis vaizdo įrašus su seksistiniais dėmenimis, pavyzdžiui, pateiktais šiame sąrašė:

- <https://adage.com/article/special-report-super-bowl/most-sexist-super-bowl-ads/311835>
- <https://www.youtube.com/watch?v=ibugG89odt0>

4 etapas. Mokiniai pakomentuos reklamą (-as), kuri (-ios) labiausiai patraukė jų dėmesį dėl seksistinio atspalvio.

5 etapas. Mokiniai ieškos reklamos, kurią komentavo 2 etape, ir ji bus rodoma ekrane visiems klasės draugams.

6 etapas. Suaugusiųjų švietėjas inicijuos diskusiją ir ves pokalbį konstruktyvios išvados link.

4. Naudingi ištekliai

- Šios šokiruojančios XXI a. reklamos niūriai primena, kad seksizmas vis dar gyvas.
- Seksualistinės reklamos visame pasaulyje: nuo ištakų iki šių dienų

5. Reikalingos priemonės

Popierius, rašikliai, kompiuteris ir projektorius

6. Vertinimo priemonės

Mokinių bus paprašyta apmąstyti tai, ką jie pastebėjo klasėje, kad suaugusiųjų švietėjas žinotų, ar ši veikla padėjo jiems geriau suvokti problemą.

EMOCINIS INTELEKTAS IR LYČIŲ LYGYBĖ SKAITMENINIAME PASAULYJE:

RIZIKA IR GALIMYBĖS

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Projektas finansuojamas remiant Europos Komisijai. Šis leidinys atspindi tik autoriaus nuomonę ir Komisija negali būti laikoma atsakinga už bet kokią jame pateiktą informaciją panaudojamą.

E. LYGYBĖ IR PREVENCIJA PER EMOCINĮ INTELEKTĄ

1- OJI VEIKLA

1. Pavadinimas

#Kibernetinė kontrolė

2. Mokymosi tikslai

- Nustatyti lyčių atotrūkį IT prieinamumo ir įgūdžių srityje;
- Nustatyti lyčių atotrūkį skaitmeninių įgūdžių, reikalingų naujoms darbo galimybėms, srityje;
- Projektuoti ir kurti internetines mokymosi erdves, atsižvelgiant į teisingumo principą, pasitelkiant emocinio intelekto kompetencijas;
- Rengti informuotumo apie lyčių lygybę didinimo kampanijas per socialinius tinklus.

3. Praktiniai ištekliai

Trukmė: 60 min.

Proceso aprašymas, įskaitant skirtingus etapus ar fazes

1 etapas. Suaugusiųjų švietėjas pradeda įvadą į veiklą komentuodamas, kaip socialiniai tinklai didina aukos kontrolę (jos laiko, privatumo ir kt.). Daugeliu atvejų tokio pobūdžio smurto auka nepastebi, nes linkstama normalizuoti kontrolės elgesį, "užmaskuotą" kaip susidomėjimą ar meilę, kuri dar labiau sustiprėja socialiniuose tinkluose. Tokia virtuali kontrolė gali sustiprinti toleranciją kontrolei fiziniu požiūriu.

2 etapas. Suaugusiųjų švietėjas įteikia dalijamąją medžiagą (žr. 5 skyrių "Reikalinga medžiaga"), kurioje išvardijamas santykiuose rodomas elgesys internete.

3 etapas. Klasės grupė suskirstoma į mažas grupėles ir šiose grupelėse mokiniai turi atskirti, ką jie laiko kontroliuojančiu elgesiu, o ko nelaiko kontroliuojančiu elgesiu. Galima naudoti šias spalvas (imituojant šviesoforo signalą): žalia (elgesys internete, leidžiantis kurti sveikus santykius, pagrįstus abipuse pagarba ir lygybe), geltona (elgesys internete, galintis kelti pavojų santykiams) ir raudona (elgesys internete, pažeidžiantis tarpusavio pagarbą santykiuose).

4 etapas. Mokiniai pasidalins savo išvadomis ir galės pasiūlyti kitų į sąrašą neįtrauktų kontrolės internete pavyzdžių. Jie nurodys su kiekvienu iš pavyzdžių susijusią emociją.

5 etapas. Užsiėmimą pabaikite diskusija apie tai, kam vyrams ar moterims šios situacijos daro didesnę įtaką.

4. Naudingi ištekliai

- https://emtic.educarex.es/nativosdigitales_materiales/secundaria/violenciagenero/guia_ES13_Violencia_de_genero_en_la_Red.pdf
- Skaitmeninis lyčių atotrūkis;
- Lyčių atotrūkis skaitmeninių įgūdžių ir darbo vietų srityje išlieka.

5. Reikalingos priemonės

Spausdinamas sąrašas, lapai ir popierius.

Toliau pateikite bet kokią medžiagą, kurią reikia atspausdinti arba išdalinti klasėje: užduoties ar darbo lapą, klausimyną, kontrolinį sąrašą ir t. t.

- Socialiniuose tinkluose stebiu savo nuotraukos "patinka" paspaudimus.
- Pakviesti partnerį vakarienės per "WhatsApp".
- Suprasti, kad atsakymai į partnerio žinutę nebūtinai turi būti greiti, o kartais gali ir visai neatsakyti.
- Reikia informacijos apie partnerio draugų skaičių socialiniuose tinkluose.
- Nurodyti partneriui, kas yra draugai, kuriuos jis turėtų turėti socialiniuose tinkluose.
- Pakomentuoti komentarus ar "patinka" paspaudimus, kuriuos partnerio socialiniuose tinkluose rašo kiti žmonės.
- Patikrinkite partnerio mobiliojo telefono žinutes.
- Gerbkite dienos laiką, kada partneris nori būti internete.
- Nurodyti partneriui, kokią nuotrauką jis turi įkelti į savo profilį.
- Paprašykite partnerio jo socialinio tinklo ir mobiliojo telefono slaptažodžių.
- Nuolat skambinkite partnerio mobiliuoju telefonu ir (arba) rašykite įkyrias žinutes.
- Platinti partnerio nuotraukas ir (arba) vaizdo įrašus internete neprašant leidimo.
- Paprašyti partnerio neskelbti per daug nuotraukų ar detalių apie jūsų santykius.
- Turite bendrų draugų, bet ir skirtingų draugų socialiniuose tinkluose.
- Partnerio draugų ar pažįstamų įžeidinėjimas ar menkinimas socialiniuose tinkluose.
- Nuolat tikrinti naujus partnerio draugus ir santykius, kuriuos jis palaiko su jais internete.

- Pažymėti partnerį nuotraukoje "Facebook" tinkle ir prieš tai paprašydami leidimo tai padaryti.
- Nuolat tikrinti "patinka", komentarus ar daiktus, kuriais dalijamasi su draugais socialiniuose tinkluose.
- Priminti partneriui apie paskutinį jūsų ryšį.
- Paprašyti partnerio leidimo peržiūrėti nuotraukas ir vaizdo įrašus jo mobiliajame telefone.
- Priversti savo partnerį, kad jo mobiliajame telefone būtų įjungta geolokacija.

*Šie pavyzdžiai paimti iš edukacinės programos "DIGITAL Natives Forum for Secondary Education" veiklos.

6. Vertinimo priemonės

Šiuo atžvilgiu oficialus vertinimas nebus atliekamas, tik bus prašoma pateikti 1-2 puslapių apimties refleksiją, kurioje suaugusiųjų švietėjas galės sužinoti apie besimokančiųjų požiūrį šia tema.

2- OJI VEIKLA

1. Pavadinimas

Moteryų tinklas

2. Mokymosi tikslai

- Nustatyti lyčių atotrūkį IT prieinamumo ir įgūdžių srityje;
- Nustatyti lyčių atotrūkį skaitmeninių įgūdžių srityje siekiant naujų darbo galimybių;
- Kurti ir plėtoti internetines mokymosi erdves, atsižvelgiant į teisingumo principą, pasitelkiant emocinio intelekto kompetencijas;
- Rengti informuotumo apie lyčių lygybę didinimo kampanijas socialiniuose tinkluose.

3. Praktiniai iššūkiai

Trukmė: 120 min

Proceso aprašymas, įskaitant skirtingus etapus ar fazes

1 etapas. Suaugusiųjų švietėjas turi paklausti besimokančiųjų ar jie žino terminą "skaitmeninė spraga". Tuomet jis (ji) patikslins ir paklaus apie sąvoką "Lyčių skaitmeninė atskirtis" (Lyčių skaitmeninė atskirtis apibrėžiama kaip lyčių šališkumas, užkoduotas technologijų produktuose, technologijų sektoriuje ir skaitmeninių įgūdžių ugdyme). Tai

suteiks galimybę padaryti išvadą, kad lyčių skaitmeninė atskirtis dar nėra visuomenėje pastebima problema, tačiau tai tikrai yra problema, kuri paliečia moteris.

2 etapas. Klasės grupė bus suskirstyta į mažesnes grupes, kad galėtų geriau bendradarbiauti.

3 etapas. Suaugusiųjų švietėjas ekrane turi parodyti toliau nurodytus teiginius, kuriuose lyginama moterų ir vyrų prieiga prie interneto. Suaugusiųjų švietėjas paklausia, kurie iš jų yra teisingi, o kurie - klaidingi. Atsakoma, kad visi procentai yra teisingi, remiantis Gender and Digital Agent (2016):

- 18 proc. moterų (33 proc. vyrų) naudojami internetu, kad atsisiųstų programinės įrangos turinį;
- 35 % moterų (41 % vyrų) naudojami internetu, kad klausytųsi ir (arba) žiūrėtų radijo ir (arba) televizijos programas internete;
- 42 % moterų (47 % vyrų) naudojami interneto bankininkyste;
- 17 % moterų (22 % vyrų) naudojami internetu prekėms parduoti;
- 13 % moterų (20 % vyrų) naudojami internetu prekėms pirkti internetu.

4 etapas. Suaugusiųjų švietėjas pakomentuos šių duomenų tikrumą ir paprašys kiekvienos grupės surasti daugiau duomenų, kuriuos pastebėjo patys besimokantieji.

5 etapas. Besimokantieji pristatys savo išvadas ir atliktus tyrimus, kad jie patys galėtų atlikti tiriamąjį darbą.

6 etapas. Suaugusiųjų švietėjas paskatins besimokančiuosius pasidalinti šiais duomenimis su „hashtag'u" #DigitalGenderGap savo socialiniuose tinkluose, pavyzdžiui, "Instagram" arba "Twitter".

4. Naudingi ištekliai

- Skaitmeninio lyčių atotrūkio mažinimas: pandemijos pamokos
- https://www.youtube.com/watch?v=ENjiuxG-9-k&list=RDLVENjiuxG-9-k&start_radio=1&rv=ENjiuxG-9-k&t=108
- https://www.un.org/sites/un2.un.org/files/policy_brief_on_covid_impact_on_women_9_apr_2020_updated.pdf
https://www.unfpa.org/sites/default/files/resource-pdf/COVID-19_A_Gender_Lens_Guidance_Note.pdf .
- <https://www.un.org/sustainabledevelopment/es/gender-equality/>
- <https://eige.europa.eu/gender-based-violence>
- https://www.ted.com/talks/fahad_saeed_the_importance_of_using_inclusive_language/up-next

5. Reikalingos priemonės

Mobilieji telefonai, popieriaus lapai

6. Vertinimo priemonės

Toliau pateikite pragmatiniams ištekliams vertinti reikalingas vertinimo priemones ir jų naudojimo instrukcijas. Suaugusiųjų švietėjas nedalyvaudamas stebi besimokančiųjų bendradarbiavimą ir įsitraukimą į veiklos kūrimą.

